

Pécsi Református Kollégium Általános Iskolája
OM azonosító: 027413
7630 Pécs, Engel János József utca 15.
Tel./Fax: 72 210-800 E-mail: altiskola@refipecs.hu

Irodalom

5-8. évfolyam

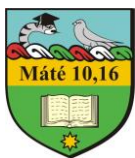
helyi tantárgyi tanterve

A bevezetés tanéve: 2020/2021

A bevezetés évfolyama: 5. évfolyam

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: a humán munkaközösség magyar szaktanárainak szakmai közössége

2020.

Pécsi Református Kollégium Általános Iskolája,
OM azonosító: 027413 ☒ 7630 Pécs Engel János József u. 15.

Irodalom
5-8. évfolyam
Helyi tantárgyi tanterv

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	68	68	68
6.	2	68	68	68
7.	2	68	51	51+9*+8** = 68
8.	2	68	51	51+17* = 68

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

*A **Dráma és színház tantárgy** 34 tanórát a magyar nyelv és irodalom tantárgyba integrálva jelenik meg. A 34 tanórát 17-17 órás bontásban a 6. és 7. évfolyam magyar nyelv és irodalom tantárgyak óraszámába építettük be a következő módon:

- A 6. évfolyamon a magyar nyelv tantárgy évi 17 órát kapott.
- A 7. évfolyamon a magyar nyelv tantárgy évi 8 órát kapott.
- A 7. évfolyamon az irodalom tantárgy évi 9 órát kapott.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy a **szabadon tervezhető órakeretből a 7. évfolyamon 0,5 óra/hét, a 8. évfolyamon 1 óra/hét többlet óraszámot kapott. Ezt az évi 17 órát illetve 34 órát a következő módon osztottuk meg az irodalom és a magyar nyelv tantárgyak között:

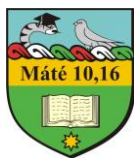
- Az irodalom tantárgy a 7. évfolyamon a szabadon tervezhető órakeretből évi 8 órát kapott.
- A magyar nyelv tantárgy a 7. évfolyamon a szabadon tervezhető órakeretből évi 9 órát kapott.
- Az irodalom és a magyar nyelv tantárgy is a 8. évfolyamon a szabadon tervezhető órakeretből évi 17-17 órát kapott.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.15 tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet módosításával.

6/2014. (I. 29.) EMMI rendelete 8. § 7(a) §-a alapján az Anyanyelv és irodalom műveltségi terület Magyar nyelv és irodalom tárgyát külön Magyar nyelv és Irodalom tantárgyra bontjuk.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: a humán munkaközösség magyar szaktanárainak szakmai közössége

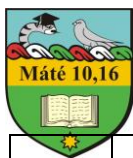

IRODALOM

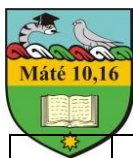
Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi tartalom 80%	Helyi tervezésű tartalom 20%
5.	2	68	54	14
6.	2	68	54	14
7.	2	68	54	5+9*
8.	2	68	54	14

A **Dráma és színház tantárgy** Magyar nyelv és irodalom tantárgyba integrált óráinak részletezett megoszlása*

6. osztály	magyar nyelv	I. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Saját történetek Spontán beszédre készítő gyakorlatok (pl. közös mondandó, történetgazda) Feszültségteli jelenetek felidézése kiscsoportos rögtönzések formájában Közös történetalkotás feszültségteli jelenetekre építve Analóg történetek alkotása, analóg helyzetek dramatikus feldolgozása A távolítás egyéb technikáinak alkalmazása (pl. a megfordítás vagy a szerepcsere lehetőségeinek alkalmazása) A szereplő sokszorozása adta lehetőségek kibontása, alkalmazása (pl. a szereplő és a belső hangok külön választása)	5 óra
		II. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	Saját történetek Spontán beszédre készítő gyakorlatok (pl. közös mondandó, történetgazda) Szabályjátékok, népi játékok A kifejező közlés technikai alapjainak elsajátítása – artikulációs gyakorlatok, tempó-, hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok (pl. beszédre készítő játékok, hanggyakorlatok) Beszédgyakorlatok szavakkal, szókapcsolatokkal, mondatokkal; beszédgyakorlatok egyszerű, könnyen tanulható szövegekkel	1 óra 6 óra

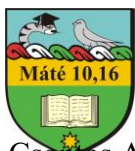
			<p>Az egész csoport együttműködését igénylő játékok</p> <p>Rögtönzés</p> <p>Rögtönzés a tanár által megadott témák vagy fogalmak alapján</p> <p>Rögtönzés a tanulók által közösen kidolgozott cselekményvázra (jelenetvázra) építve</p> <p>Szituációs játékok a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával, befejezetlen történetre</p> <p>Rögtönzés a megismert kifejezési formák alkalmazásával</p> <p>Színház kifejező eszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)</p> <p>Hangra, zörejre, ritmusra, zenére épülő dramatikus tevékenységek</p> <p>Dramatikus tevékenységek berendezési tárgyakkal, kellék- és jelmezhasználattal</p> <p>Kapcsolatfelvétel, dialógus, monológ szöveges, mozgásos, táncos, maszkos, bábos tevékenységekben</p>	<p>3 óra</p> <p>2 óra</p>
7. osztály	irodalom	<p>II. Korok, portrék: Reneszánsz, humanizmus, reformáció</p>	<p>Dramaturgiai alapfogalmak</p> <p>Alapfogalmak: szerep, funkció, karakter, viszony, téma, történet, cselekmény, cselekményszál, esemény</p> <p>A dramatikus szituációk alapelemeinek (szereplők, hely, idő, viszonyrendszer, probléma) felismerése és azonosítása</p> <p>Szerepjátékok megadott dramaturgiai szerkezetekre</p> <p>Színházi műfajok, stílusok</p> <p>Alapfogalmak: dialógus, monológ, élő zene, hangeffekt, díszlet, jelmez, fényeffekt</p> <p>Alapvető színpadi műfajok felismerése és megkülönböztetése</p> <p>A zene, az ének színpadi alkalmazásának lehetőségei dramatikus tevékenységekben, és ennek megfigyelése színpadi munkában</p> <p>A színházi műfajok, stílusok értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban</p>	4 óra
		<p>IV. Korok és portrék:</p>	<p>Dramaturgiai alapfogalmak</p>	5

		Klasszicizmus és romantika	<p>Szerepjátékok megadott dramaturgiai szerkezetekre</p> <p>Színházi műfajok, stílusok</p> <p>A zene, az ének színpadi alkalmazásának lehetőségei</p> <p>dramatikus tevékenységekben,</p> <p>Szöveges, mozgásos,</p> <p>stílusgyakorlatok</p> <p>Dramatikus játékok</p> <p>Megadott témára, címre alkotott állóképek, képsorozatok</p> <p>Egyszerű szituációk megjelenítése</p> <p>különböző eszközrendszerek használatával (pl. némajáték)</p> <p>Műalkotások feldolgozása</p> <p>Különböző művészeti alkotások dramatikus tevékenységekkel történő megközelítése</p>	óra
7. osztály	magyar nyelv	I. A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	<p>Dramatikus játékok</p> <p>Csoporton belüli kommunikációt és együttműködést erősítő játékok</p>	3 óra
		II. A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal	<p>Műalkotások feldolgozása</p> <p>Művészi szövegrészletek, a (nép) hagyomány szövegeinek és/vagy más elemeinek felhasználása különböző dramatikus tevékenységekben</p>	3 óra
		IV. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	<p>Színházi előadás megtekintése</p> <p>A közösen látott előadás megbeszélése, megvitatása, értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben</p>	2 óra

Tanesczközök

Irodalom

Csontos Attila, Legeza Márton: Irodalom 5. tk. [FI-501020501/1](#)

Csontos Attila, Legeza Márton : Irodalom 6. tk. [FI-501020601/1](#)

dr. Baranyai Katalin: Irodalom 6. mf. [FI-501020602/1](#)

Vincze Ferenc, Borovi Dániel, Kurucz István: Irodalom 7. tk. [FI-501020701/1](#)

Csontos Attila, Legeza Márton: Irodalom 7. mf. [FI-501020702/1](#)

Vincze Ferenc, Borovi Dániel, Kurucz István: Irodalom 8. tk. [FI-501020801/1](#)

Csontos Attila, Legeza Márton: Irodalom 8. mf. [FI-501020802/1](#)

Általános tantervű tanulócsoporthok 5-8. osztály

Magyar nyelv és irodalom

A) ALAPELVEK, CÉLOK

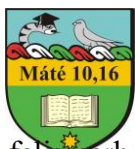
A Kárpát-medencei magyarság kultúrájának, nemzeti identitásának egyik legfontosabb alapja az anyanyelve és az ezen a nyelven megszólaló irodalma. Nyelv és irodalom: nemcsak hagyományt teremtenek, hanem folyamatos változásukkal jelent és jövőt is alakítanak. A magyar nyelv és irodalom tantárgyak kiemelten fontos területei a nemzeti öntudatra, önazonosságtudatra, református identitásra nevelésnek. Nyelvünk, közös történelmünk, keresztény alapú vallási és művészeti hagyományaink összekötnek bennünket: korokat, alkotókat, befogadókat és műveket. Egy kulturális hagyományhoz tartozunk, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgyak a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezelik.

Az irodalomtanításban kiemelt szerep jut azoknak az alkotóknak, akik igazodási pontként erkölcsi magatartásukkal, kiemelkedően magas szintű életművükkel alapvetően határozták és határozzák meg a magyar közgondolkodást. Az irodalmi alkotásoknak értékközvetítő funkciójuk van. A magyar irodalom tantárgy tananyaga olyan normatív értékeket közvetít, amelyek a társadalom döntő többségének értékvilágát tükrözik.

A magyar irodalom oktatása folyamatosságában, az egyetemes irodalom pedig szigetszerűen, a legjelentősebb alkotók és alkotások bemutatásával történik.

Az irodalmi művek nyelvileg megformált esztétikai alkotások, melyek beágyazódnak a magyar és az európai kultúrába, így egymással is párbeszédbe tudnak lépni, létrehozva a közös gondolkodást és motívumkincset. Az irodalom azonban nem csak szöveg, és a nyelv sem azonosítható csupán szövegalkotó elemeivel és hatásaival. Az irodalmi alkotások morális, kulturális értékeket örökítenek és teremtenek. Történelmi, személyes tapasztalatokat, bölcséleti felismeréseket hagyományoznak. Létük és hatásuk messze meghaladja a kommunikációs eszköz és a fikciós esztétikai teljesítmény funkcionálisan értelmezett szerepét. Gondolkodásunk, önkifejezésünk, személyes és nemzeti identitásunk kialakításának feltételei és eszközei: „... *nemzeti hagyomány és nemzeti poézis szoros függésben állanak egymással.*” (Kölcsy).

Az irodalmi művek olyan erkölcsi, történelmi, érzelmi konfliktusokkal szembesítik az olvasót, melyekben saját jelenüket, benne közösségi és személyes konfliktusaikat is

felismerhetik, és amely felismerések a tanulók morális, esztétikai és érzelmi fejlődésének is eszközei. Az anyanyelvi kommunikáció fejlettségének meghatározó szerepe van a nyelvi, a kulturális és a szociális kompetenciák alakításában, fejlesztésében, az érzelmi nevelésben, a tanulás teljes folyamatában.

Ennek eszközei többek között egymás gondolatainak, véleményének meghallgatása, tiszteletben tartása, megvitatása. A másokról alkotott vélemény megfogalmazásának alapja a keresztyén bírálat.

A magyar nyelv és irodalom kiemelt szerepet tölt be a tantárgyak sorában: az olvasottság, a nyelv rendszerszerű ismerete, tudatos alkalmazása a differenciált szövegértés alapja, az irodalmi szövegek elemzése a szövegek jelentésszerkezetének megértéséig vezet el, ezek pedig lehetővé teszik az összetett, elvont gondolkodási műveletek elsajátítását, majd alkalmazását. Ezáltal a többi tantárgy tanulásának, később a társadalmi beilleszkedésnek és boldogulásnak is feltételei, segítői. Az irodalmi művek az egyetemes emberi értékeket és normákat (közjó – egyéni boldogság; hazafiság –, individualizmus, igazság, szépség, jóság stb.) közvetítik, ezért az irodalom, mint tantárgy lehetőséget ad a tanulóknak arra, hogy ezeket az értékeket, azok állandóságát, illetve a koronként bekövetkező átértelmezését megismerjék.

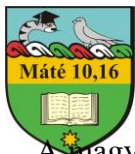
A jó és rossz, az igaz és hamis megkülönböztetésével, a valódi értékek felismerése és megbecsülése a hit ajándékának elfogadásához szükséges élmények, tapasztalatok megszerzése által megmutatja, hogy a világ megismeréséhez saját keresztyén kultúránkon át vezet az út. Ezáltal építi tovább a gyermek társas nyelvhasználati, fogalmi gondolkodásbeli, érzelmi, ízlésbeli, erkölcsi műveltségét.

A sikeres anyanyelvi és irodalmi oktatás kihagyhatatlan szereplője a tanár. Viselkedése, a szakma iránti elkötelezettsége, személyes példamutatása önmagában modell a tanulók számára. A tanár tanít, nevel, fejleszt, irányít és segít. Hagyományt és tudást ad át, segíti a tanulókat, hogy azokat maguk is felfedezzék, megteremtsék saját kognitív struktúráikat, elkészítsék önálló olvasataikat. Ne csak befogadók legyenek, hanem mérlegelő, problémaérzékeny gondolkodású, kreatív értelmezők is. A műveltség, a strukturált tudás átadása alapvető feltétele annak, hogy a tanulók megtanuljanak önállóan gondolkodni és tanulni. Az érték közvetítés pedig elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy a mérlegelő gondolkodás képességének segítségével a saját értékvilágukat megalkossák, és ez számukra intellektuális és emocionális élményt jelentsen.

A magyar nyelv- és irodalomtanítás egyidejűleg műveltségközvetítést, kompetencia- és személyiségfejlesztést, morális és érzelmi nevelést is jelent. A kompetenciafejlesztés az önálló tudás kialakításában, a közösségbe való beilleszkedésben nyújt segítséget. A morális és érzelmi nevelés – a kompetenciák fejlesztésével együtt – lehetőséget teremt arra, hogy a tanuló átgondolt ítéleteket alkosson, képes legyen sokoldalúan megindokolni véleményét vagy éppen változtasson azon, hogy művelt, kiegyensúlyozott, harmonikus személyiségként szűkebb közösségének felelős tagja legyen.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyak nevelési-oktatási struktúrája követi a tanulók kognitív, érzelmi és szociális fejlődését. Az első szakaszban, az 1–4. évfolyamon döntően a jártasságok, készségek, képességek fejlesztése, a második szakaszban, az 5–8. évfolyamon a műveltségalapozás a leghangsúlyosabb, a harmadik képzési szakaszban, a 9–12. évfolyamon a műveltségátadás, illetve a továbbtanulásra és a felnőtt életre való felkészítés kerül középpontba.

A tananyagok ennek megfelelően egészítik ki egymást, a „megtartva továbbfejlesztetni” elv alapján épülnek egymásra. Az egyes témák – elősegítve a tudás bevésését, a megértés mélyítését – vissza-visszatérnek, de újabb tartalmakkal, más kérdések középpontba állításával bővülnek. A magyar nyelv és irodalom oktatásának alapelvei és követelményei közé tartoznak: a differenciálás és a tehetséggondozás, a személyes haladást figyelembe vevő foglalkozások, a tanórán kívüli tevékenységek bevonása a tanulási folyamatba.

A magyartanítás alapelve, hogy nincs kitüntetett didaktikai modell, tanítási, értékelési mód. A tanár szabad döntése, szakmai felelőssége, hogy az adott tananyaghoz adekvát módszertani, értékelési módot válasszon, hogy órái élményt adók legyenek.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyak tanítása öt nagy szempont köré csoportosítható: a kompetenciafejlesztés, a műveltségközvetítés, a személyiségfejlesztés, a morális és az érzelmi nevelés.

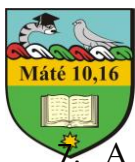
Célok

Alapvető cél a Kárpát-medencei magyarság által létrehozott nyelvi, irodalmi kultúra legkiemelkedőbb alkotásainak megismertetésével olyan műveltségstenderd kialakítása a tanulóban, amely biztosítja a nemzeti kultúra generációkon átívelő megmaradását és fejlődését.

A magyar nyelv és irodalom tanításának kiemelt célja a harmonikus, sokoldalúan felkészült, olvasó, az anyanyelvüket tudatosan használó, biztos szövegértéssel, illetve szövegalkotási kompetenciával rendelkező tanulók képzése, akik a nyelv tudatos és reflektív alkalmazásával eredményesen kommunikálnak, írásban és szóban is képesek önmagukat pontosan, az adott helyzetnek, illetve műfajnak megfelelően kifejezni, képesek a kulturált viselkedésre, nyelvhasználatra. Nyelvi ismereteik és kompetenciáik lehetővé teszik a mérlegelő gondolkodást, az élethosszig tartó folyamatos tanulást, mely által boldogulnak a munka világában, tudnak önállóan és csapatban hatékonyan dolgozni. Nemzetünk kulturális hagyományait ismerik, értik és tisztelik, kötődnek azokhoz.

A magyar nyelv és irodalom tanításának további céljai:

1. A tanulók szövegértési és szövegalkotási képességeinek folyamatos fejlesztése. Ezáltal azonosítani és alkalmazni tudják a verbális és nonverbális kommunikáció jeleit, megértik mások véleményét, ki tudják fejezni a sajátjukat.
2. A tanulók nyelvi megnyilatkozásai megfeleljenek a magyar nyelvhelyesség, illetve helyesírás szabályainak.
3. A hagyományos és digitális szövegfeldolgozások révén fejlődjenek a tanulók íráskészsége, digitális kompetenciája, ismerjék meg a hagyományos és digitális információforrásokat, tanulják meg azok kritikus és etikus használatát.
4. A tanulók rendelkezzenek megfelelő retorikai ismeretekkel, tagolt, arányos szöveget tudjanak alkotni. Ismerjék az érvek, a cáfolatok fajtáit, a nyelvek főbb típusait, az anyanyelvük eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, bizonyítékokat, a nyelvtörténetünk nagy korszakait és fontosabb nyelvemlékeinket. Érettségüknek megfelelő szinten tanulják meg nyelvünk földrajzi és társadalmi tagozódását, értsék meg, hogy a nyelv folyamatosan változó rendszer, és ezért a változásért felelősséggel tartoznak.
5. Tanulmányaik alatt ismerjék meg a magyar irodalom korszakait, alkotóit, irodalmunk történetét, az európai irodalom korszakváltást hozó nagy szakaszait, alkotásait. A magyar irodalom kiemelkedő jelentőségű műveit tanári irányítással, majd önállóan értelmezzék, elemezzék. Az irodalmi művek elemzése segíti az összetett gondolkodási műveletek kialakítását: elvonatkoztatás, jelentéssíkok elkülönítése, elemzés, szintetizálás.
6. Az irodalmi művek befogadása által fejlődjenek a tanulók szövegértése, szépérzéke, alakuljon ki az irodalomról szóló laikus szaknyelvük.

7. A könyv nélkül megtanulandó művek segítségével fejlődjék a tanulók memóriája, előadókészsége. A memorizálás tartós bevésést jelent, mely egyszerre gazdagítja ismereteiket és jelent bármikor előhívható tudást.
8. A magyar nyelv és irodalom tantárgyak nemzetünk gondolkodástörténeti, művészeti hagyományának egy meghatározó szeletét ismertetik meg a tanulókkal. Ezért kiemelten fontos cél, hogy a tanulók számára ez felfedezés, intellektuális és emocionális élmény legyen, olyan hatás, mely gazdagítja műveltségüket, és bevonja őket kulturális örökségünkbe. Az irodalomoktatás a fejlett érzelmi intelligencia kialakításának egyik legfontosabb eszköze.

Cél továbbá, hogy az iskolai tanulmányok végére a már fiatal felnőttek készen álljanak ismereteik, műveltségük, elsajátított készségeik révén arra, hogy bekapcsolódjanak a munka világába, továbbtanuljanak, művelt, nemzetünk iránt elkötelezett emberekké váljanak. Olyan személyiségekké, akik tudatos kultúrabefogadók, műértők lesznek, képesek az értelmező gondolkodásra, az önreflexióra. A szépirodalmi és gyakorlati szövegek, drámajátékok, helyzetgyakorlatok segítenek a saját nézőpont kialakításában és más nézőpontok megértésében, a problémamegoldás fejlesztésében, valamint az empátia kialakításában. Az irodalomoktatás a fejlett érzelmi intelligencia kialakításának egyik legfontosabb eszköze. Az európai és azon belül a magyar kultúra nagy történeteinek, szövegeinek megismerése lehetővé teszi a közösség erkölcsi értékeinek átadását, valamint társadalmi, etikai, lélektani értelmezését.

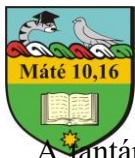
A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 5–8. évfolyamon

A magyar nyelv és irodalom tanulási terület két tantárgy összekapcsolásával jött létre. Nyelvi meghatározottságuk, tudományterületi összekapcsolódásuk, közös fejlesztési céljaik ellenére önálló diszciplínák, saját szerkezeti és tartalmi elemekkel. Mindkettő saját logikája mentén szerveződik, így a kerettantervben is külön jelennek meg, tananyagtartalmuk, fejlesztési területeik, tanulási eredményeik szerint.

A felső tagozatos tananyag szervesen kapcsolódik az alsó tagozatban elsajátítottakhoz, valamint a tanulók életkori sajátosságaihoz. A képzési szakasz első felében motívumokra épülő témakörök uralják a tananyagot. Ezek biztosítják a tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztését.

A képzés második szakaszában a fő tananyagszervező elv a kronológia. Ennek célja, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom néhány nagy korszakát, művelődéstörténeti korszakát, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagtartalmaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is. Az irodalmi ismeretek elsősorban az olvasás öröméhez, a különféle befogadási, értelmezési stratégiákhoz, az irodalmi művek kontextusaihoz vezető utakat mutatják meg, ezzel előkészítve az irodalmi művek eszme-, stílus- és hatástörténeti, valamint történelmi nézőpontú értelmezését. Az anyanyelvi ismeretek és készségek alapvetően a tanuló nyelvhasználatának fejlesztését szolgálják.

A tanórai és az iskolán kívüli tevékenységeket úgy kell megtervezni, hogy alkalmazkodjanak a tanuló társadalmi, kulturális és életkori sajátosságaihoz, és segítsék az adott esetben szükségessé váló differenciálást (felzárkóztatás, tehetséggondozás). Az iskolai munka során törekedni kell a módszertani sokszínűsége, az aktív tanulói tevékenységekre épülő módszerek alkalmazására (gyűjtőmunka, projektek, kooperatív, együttműködésen alapuló változatos és ötletgazdag írásbeli és szóbeli feladatok).

A tantárgyak fejlesztési céljai csak úgy valósíthatók meg, ha a tanuló a magyar órák aktív alakítójává válik, és nem csupán passzív befogadóként vesz azon részt. A tanulói tevékenységekre és együttműködésre épülő módszerek erősítik a tanuló problémamegoldó képességét, és képessé teszik őt arra, hogy összekapcsolja a különböző forrásokból nyert sokféle információt.

Az 5–8. évfolyamon a tanítás célja az is, hogy megfelelően előkészítse a középiskolai tanulmányokat. A tervezéskor figyelembe kell venni a középiskolai felvételi vizsgák elvárásait, azaz a középiskolák ismert bemeneti követelményeit.

Az értékelési eljárások alkalmazásakor fontos a tanuló teljesítményének kiegyensúlyozott, szóban és írásban történő megítélése

Fő témakörök az 5–8. évfolyamon

IRODALOM

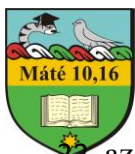
1. Család, otthon, nemzet – mese, monda, mítosz
2. Szülőföld, táj
3. Szeretet, hazaszeretet, szerelem
4. Hősök az irodalomban
5. A 19. századi magyar irodalom elbeszélő költeményei: Petőfi Sándor: János vitéz, Arany János: Toldi
6. Prózai nagyepika: Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk és Gárdonyi Géza: Egri csillagok
7. A kerettantervben ajánlottak alapján egy szabadon választott mese vagy ifjúsági regény a magyar irodalomból
8. A kerettantervben ajánlottak alapján egy szabadon választott ifjúsági regény a világirodalomból
9. Szabadon választott ifjúsági regény a magyar vagy a világirodalomból
10. Korok és portrék: szabadság, szerelem
11. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. században
12. A 20. századi történelem az irodalomban
13. Szórakoztató irodalom

Átfogó célként kitűzött, valamint a fejlesztési területekhez kapcsolódó tanulási eredmények (általános követelmények) az 5–8. évfolyamon

IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

14. elolvassa a kötelező olvasmányokat, és saját örömeire is olvas;
15. megérti az irodalmi mű szövegszerű és elvont jelentéseit;
16. a tanult fogalmakat használva beszámol a megismert műről;
17. megismeri és elkülöníti a műnemeket, illetve a műnemekhez tartozó főbb műfajokat, felismeri és megnevezi azok poétikai és retorikai jellemzőit;
18. összekapcsol irodalmi műveket különböző szempontok alapján (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök);
19. elkülöníti az irodalmi művek főbb szerkezeti egységeit;
20. összehasonlít egy adott irodalmi művet annak adaptációival (film, festmény stb.);
21. felismeri, és bemutatja egy adott műfaj főbb jellemzőit;

22. az irodalmi szövegek befogadása során felismer és értelmez néhány alapvető nyelvi-stilisztikai eszközt: szóképek, alakzatok stb.;
23. a megismert epikus művek cselekményét összefoglalja, fordulópontjait önállóan ismerteti;
24. elkülöníti és jellemzi a fő- és mellékszereplőket, megkülönbözteti a helyszíneket, az idősíkokat, azonosítja az előre- és visszautalásokat;
25. felismeri és a szövegből vett példával igazolja az elbeszélő és a szereplő nézőpontja közötti eltérést;
26. a szövegből vett idézetekkel támasztja alá, és saját szavaival fogalmazza meg a lírai szöveg hangulati jellemzőit, a befogadás során keletkezett érzéseit és gondolatait;
27. azonosítja a versben a lírai én különböző megszólalásait, és elkülöníti a mű szerkezeti egységeit;
28. felismeri a tanult alapvető rímképleteket (páros rím, keresztrím, bokorrím), és azonosítja az olvasott versek ritmikai, hangzásbeli hasonlóságait és különbségeit;
29. ismer és felismer néhány alapvető lírai műfajt;
30. szövegűen, értőn mondja el a memoriterként tanult lírai műveket;
31. drámai műveket olvas és értelmez, előadásokat, feldolgozásokat megnéz (pl.: mesedráma, vígjáték, ifjúsági regény adaptációja);
32. a nemzeti hagyomány szempontjából meghatározó néhány mű esetén bemutatja a szerzőhöz és a korszakhoz kapcsolódó legfőbb jellemzőket.

MŰISMERET

A tanuló olvassa és önálló, illetve osztálytermi munka keretében feldolgozza a kerettantervben kötelezően és részletesen meghatározott műveket, illetve műrészleteket a B) pontban felsorolt szerzőktől.

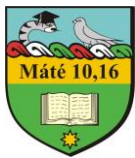
A tanuló olvassa és önálló, illetve osztálytermi munka keretében feldolgozza a kerettantervben kötelezően és részletesen meghatározott bibliai történeteket, görög mítoszokat, magyar mítoszokat, hősöket, mondákat. A tanuló olvassa és önálló, illetve osztálytermi munka keretében feldolgozza a kerettantervben felsoroltak közül választható magyar ifjúsági és meseregényt, illetve világirodalmi ifjúsági regényt.

ALKOTÓK

A tanuló olvassa és önálló, illetve osztálytermi munka keretében feldolgozza az alábbi szerzők kerettantervben részletesen meghatározott egyes műveit:

Ady Endre, Áprily Lajos, Arany János, Babits Mihály; Balassi Bálint; Berzsenyi Dániel, Choli Daróczy József; Agatha Christie, Csokonai Vitéz Mihály, Csukás István, Daniel Defoe, Tonke Dragt, Dsida Jenő, Fazekas Mihály, Fekete István, Gárdonyi Géza, Herczeg Ferenc, Illyés Gyula, Janus Pannonius, Jókai Mór, József Attila, Juhász Gyula, Kányádi Sándor, Karinthy Frigyes; Kittenberger Kálmán, Kós Károly, Kosztolányi Dezső, Kölcsey Ferenc, , Lázár Ervin, Mándy Iván, Márai Sándor, Mikes Kelemen, Mikszáth Kálmán, Molière, Molnár Ferenc, Móra Ferenc, Móricz Zsigmond, Nagy László, Nyirő József, George Orwell, Örkény István, Petőfi Sándor, Pilinszky János; Radnóti Miklós, Reményik Sándor, Antoine Saint-Exupéry, William Shakespeare, Sütő András, Szabó Lőrinc; Szabó Magda, Széchenyi Zsigmond, Tamási Áron, Tóth Árpád, Jules Verne, Vörösmarty Mihály, Wass Albert, Weöres Sándor, Zrínyi Miklós

I. MEMORITEREK

Ady Endre: Őrizem a szemed; Arany János: Rege a csodaszarvasról (részletek); Családi kör (részletek); A walesi bárdok (részletek); Toldi részletek; Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem, A Reményhez; József Attila: Születésnapomra, Mama; Kányádi Sándor: Két nyárfa; Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg, Huszt, Emléklapra; Petőfi Sándor: János vitéz (részletek); Nemzeti dal, Szeptember végén, Szabadság, szerelem; Radnóti Miklós: Nem tudhatom; Reményik Sándor: Templom és iskola (részletek); Vörösmarty Mihály: Szózat; Weöres Sándor: Ó ha cinke volnék.

II. KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

Arany János: Toldi; Gárdonyi Géza: Egri csillagok; Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa; Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák; A néhai bárány; Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk; Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig vagy Pillangó; Hét krajcár; Petőfi Sándor: János vitéz; Shakespeare William: Szentivánéji álom vagy Molière: A képzelt beteg; Szabó Magda: Abigél. Szabadon választható magyar ifjúsági vagy meseregény; szabadon választható világirodalmi ifjúsági regény.

SZÖVEGÉRTÉS

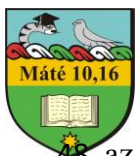
A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

33. megérti az életkorának megfelelő hallott és olvasott szövegeket;
34. kifejezően tudja olvasni és értelmezni az életkorának megfelelő különböző műfajú és megjelenésű szövegeket. A tanuló felismeri és a tanár segítségével értelmezi a számára ismeretlen kifejezéseket;
35. felismeri és szükség szerint a tanár segítségével értelmezi a szövegben számára ismeretlen kifejezéseket;
36. a lábjegyzetek, a digitális és nyomtatott szótárak használatával önállóan értelmezi az olvasott szöveget;
37. a pedagógus irányításával kiválasztja a rendelkezésre álló digitális forrásokból a megfelelő információkat;
38. különbséget tesz a jelentésszerkezetben a szó szerinti és metaforikus értelmezés között;
39. alkalmazza a különböző olvasási típusokat és szöveg-feldolgozási módszereket;
40. összekapcsolja ismereteit a szöveg tartalmával, és reflektál azok összefüggéseire;
41. az olvasott szövegeket szerkezeti egységekre tagolja;
42. szóbeli vagy képi módszerekkel megfogalmazza, megjeleníti a szöveg alapján kialakult érzéseit, gondolatait;
43. az életkorának megfelelő szöveg alapján jegyzetet, vázlatot készít;
44. a tanulási tevékenységében hagyományos és digitális forrásokat használ, ezt mérlegelő gondolkodással és etikusan teszi.

SZÖVEGALKOTÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

45. érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően beszél;
46. gondolatait, érzelmeit, véleményét a kommunikációs helyzetnek megfelelően, érvekkel alátámasztva fogalmazza meg, és mások véleményét is figyelembe veszi;
47. a tanult szövegeket szöveghűen és mások számára követhetően tolmácsolja;

48. az általa tanult hagyományos és digitális szövegtípusok megfelelő tartalmi és műfaji követelményeinek megfelelően alkot szövegeket;
49. a szövegalkotás során alkalmazza a tanult helyesírási és szerkesztési szabályokat, használja a hagyományos és a digitális helyesírási szabályzatot és szótárt;
50. az egyéni sajátosságaihoz mértén tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkot szöveget;
51. tanári segítséggel kreatív szöveget alkot a megismert műhöz kapcsolódóan hagyományos és digitális formában;
52. egyszerű rímes és rímtelen verset alkot.

OLVASÓVÁ NEVELÉS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

53. életkorának megfelelő irodalmi szövegeket olvas;
54. érthetően, kifejezően és pontosan olvas;
55. egy általa elolvasott művet ajánl kortársainak;
56. a tanult szövegeket szöveghűen és mások számára követhetően tolmácsolja;
57. megfogalmazza vagy társaival együttműködve drámajátékban megjeleníti egy mű megismerése során szerzett tapasztalatait, élményeit.

MÉRLEGELŐ GONDOLKODÁS, VÉLEMÉNYALKOTÁS

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

58. személyes véleményt alakít ki a szövegek és művek által felvetett problémákról (pl. döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok), és véleményét indokolja;
59. megérti mások álláspontját, elfogadja azt, vagy a sajátja mellett érveket fogalmaz meg;
60. személyes tapasztalatait összeköti a művekben megismert konfliktusokkal, érzelmi állapotokkal;
69. feladatvégzés során hatékony közös munkára, együttműködésre törekszik.

1. TANTÁRGYI BEVEZETŐ

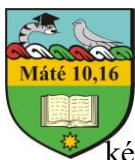
5-8.évfolyam

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.

- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mértén tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ideértve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat értőn elő tudják adni.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóknál. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.
- Olvasóvá, Bibliaolvasóvá nevelés.
- Az olvasmányok tanulságairól erkölcsi állásfoglalás megfogalmazása a keresztyén identitásnak megfelelő értékrendben.
- A református iskolák hagyományrendszerének tudatos folytatása.
- Könyv- és könyvtárhasználat fejlesztése.
- Az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.
- Az irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési

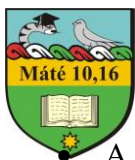
képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.

- A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.
- Az irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.
- Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismételésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.
- Az irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.
- Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

- A NAT alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek
- A törzsanyag
 - A témakörökben megadott művek a NAT-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.
- A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
 - A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.
- A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

A tananyag felépítésében is kettős szervező elv érvényesül. A képzési szakasz első felében (5–6. osztály) **témák, motívumok** uralják a tananyagot. Ezek biztosítják az egyes tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a gondolkodás fejlesztését.

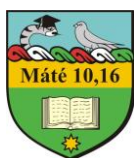
- Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is.
- A református helyi tanterv tartalmazza a református jellegből adódó célkitűzéseket. Az irodalom tantárgy tananyagának tükröznie és egyúttal szolgálnia, erősíteni kell iskolánk keresztyén szellemiségét.

2. A HELYI TANTÁRGYI TANTERV ÁTTEKINTÉSE

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Család, otthon, nemzet– kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	18	4	22
Petőfi Sándor: János vitéz	14	4	18
Szülőföld, táj - lírai és kisepikai alkotások	8	2	10
Próza nagyepika – ifjúsági regény Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10	0	10
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	4	4	8
Évfolyam összesen	54	14	68

6. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Hősök az irodalomban	10	4	14
Arany János: Toldi	16	4	20
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	11	3	14
Próza nagyepika – ifjúsági regény - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12	0	12
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5	3	8
Évfolyam összesen	54	14	68

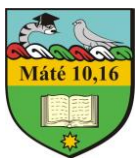
7. évfolyam: IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Korok és portrék - A középkor	3	1	4
- Reneszánsz, humanizmus, reformáció	11	2+4*	17
- Irodalmunk a 17-18. században	4	1	5
Klasszicizmus és romantika	32	5 *	37
Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	4	1	5
Évfolyam összesen	54	14	68

*9 órában a dráma és színház tantárgy a szabad órakeret terhére a 7. évfolyam irodalom tantárgyba integráltan jelenik meg.

8. évfolyam: IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében - Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	14	7	21
- B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	11	2	13
-“Vérző Magyarország” - Trianon	2	2	4
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében - A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	12	1	13
- B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	4	1	5
- C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	2		2
A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozata, 1956)	6	1	7
Szórakoztató irodalom	3		3
Évfolyam összesen	54	14	68

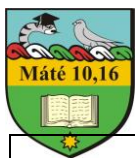

3. A TANTERV HELYI TANTERVÉBEN A KERETTANTERV KIEGÉSZÍTÉSÉRE BIZTOSÍTOTT ÓRAKERET FELHASZNÁLÁSA

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	14
-----------------------	------------------	----

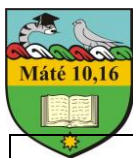
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család, otthon, nemzet– kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember – Isten kapcsolat, és a teremtés, eredet, hagyomány motívuma Válkasztató művek: Petőfi Sándor: Arany Lacinak Pl. József Attila: Betlehemi királyok Pl. Szabó Lőrinc: Ima a gyermekekért Pl. Arany János: Fiamnak Ágh István: Virágosat álmodtam Tündérszép Ilona és Árgyélus Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Bibliai történetek, példázatok pl. Teremtéstörténet, Káin és Ábel, József és testvérei, Jákób és Ézsau, Rúth, Tékozló fiú, Dávid és Góliát, szeretethimnusz 1Kor 13 stb.) További ajánlott művek: Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve – részletek; Móra: Csalóka Péter; Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád; Attila földje (népmese) Összefoglalás, számonkérés.	4
Petőfi Sándor: János vitéz	Irodalomelméleti ismeretek gyakorlása, elmélyítése. A mű részleteinek dramatizálása, projektek megvalósítása. Gyakorlás, összefoglalás, témazáró, tehetséggondozás.	4
Szülőföld, táj	Petőfi Sándor: Távolból Aranyosi Ervin: Gólyabúcsú Wass Albert: Üzenet haza	2

	Válogatás a helyi kortárs költők azonos témájú műveiből. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	Projekt keretében dolgozzuk fel a kerettanterv által biztosított 10 órában	0
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	4
Összesen:		14

6. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	14
-----------------------	------------------	----

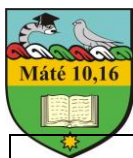
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Hősök az irodalomban	<p>Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata</p> <p>Választható művek: <i>Lengyel Dénes: Régi magyar mondák (Pl. A csodaszarvas, A fehér ló mondája, Szent István király intelmei, Julianus barát, Mátyás király könyvtára)</i> <i>Pl. Kallós Zoltán: Székely népballadák, Pl. Gabányi János: Magyar várak legendái, Pl. Szombathy Viktor: Száll a rege várról várra- szlovákiai vármondák, Pl. Mátyás király tréfiái</i> Próbátételek bibliai történetekben: <i>pl. Pál hajótörése, Dániel a tüzes kemencében, Pál a filippi börtönben, Péter szabadulása a börtönből, Ráháb története stb.</i> A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.</p>	4
Arany János: Toldi	Irodalomelméleti ismeretek gyakorlása, elmélyítése. A mű részleteinek dramatizálása, projektek megvalósítása,	4

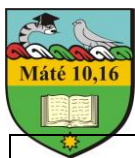
	rendszerezés, összefoglalás, tehetséggondozás, témazáró.	
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	<p><i>Választható művek: Ady Endre: Karácsony</i> <i>Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony</i> <i>Juhász Gyula: Karácsony felé</i> <i>Fekete István: Róráté</i> <i>Kányádi Sándor: Hattyúdál</i> <i>Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel</i> <i>Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet)</i> <i>Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke</i></p> <p>Irodalom és mozgókép</p> <p><i>Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy</i></p> <p><i>Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)</i></p> <p>Szerelem a népdalokban:</p> <p><i>Tavaszi szél vizet áraszt</i></p> <p><i>A csitári hegyek alatt</i></p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.</p>	3
Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok	Projekt keretében dolgozzuk fel a kerettanterv által biztosított 12 órában	0
Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	3
Összesen:		14

7. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	14
-----------------------	------------------	----

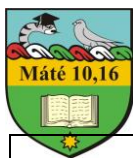
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Korok és portrék: A középkor	Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Árpád, Szent László)	1
Korok és portrék: B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	Választható művek: Mátyás királlyá koronázása;	2

	<p>Mesék Mátyás királyról: A kolozsvári bíró</p> <p>Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról</p> <p>Bornemisza Péter: Siralmas énnékem</p> <p>Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról való ének (részletek)</p> <p>Balassi Bálint: Borivóknak való vagy</p> <p>Balassi Bálint: Bocsásd meg Úristen vagy</p> <p>Balassi Bálint: Adj már csendességet</p> <p>Bibliafordítások (Vizsolyi Biblia, Sylvester János Újszövetség fordításának előszava)</p> <p>Könyvnyomtatás jelentősége</p> <p>Zsoltárfordítások (Szenczi Molnár Albert)</p> <p>Összefoglalás, számonkérés.</p> <p><i>*A dráma és színház tantárgy egyes témaköreinek beépítése:</i></p> <p><i>film Zefirelli: Rómeó és Júlia</i></p> <p>Dramaturgiai alapfogalmak</p> <p>Alapfogalmak: szerep, funkció, karakter, viszony, téma, történet, cselekmény, cselekményszál, esemény</p> <p>A dramatikus szituációk alapelemeinek (szereplők, hely, idő, viszonyrendszer, probléma) felismerése és azonosítása</p> <p>Szerepjátékok megadott dramaturgiai szerkezetekre</p> <p>Színházi műfajok, stílusok</p> <p>Alapfogalmak: dialógus, monológ, élő zene, hangeffekt, díszlet, jelmez, fényeffekt</p> <p>Alapvető színpadi műfajok felismerése és megkülönböztetése</p> <p>A zene, az ének színpadi alkalmazásának lehetőségei</p>	<p>4*dráma és színház</p>
--	---	---------------------------

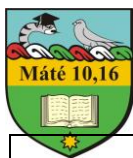
	dramatikus tevékenységekben, és ennek megfigyelése színpadi munkában A színházi műfajok, stílusok értelmezése – kis- és nagy csoportos formákban	
Korok és portrék: Irodalmunk a 17– 18. században	Választható művek: Rákóczi-nóta, Buga Jakab éneke, Zöld erdő harmatát Lévay József: Mikes Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Rákóczi menekülése a börtönből) Összefoglalás, témazáró.	1
Korok és portrék: Klasszicizmus és romantika	Választható művek: Petőfi Sándor: Csokonai Áprily Lajos: Séta Debrecenben Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége (történetek Széchenyi Istvánról: Az Akadémia alapítása; A hídvám) Lengyel Dénes: Kossuth Lajos örökség (történetek Kossuth Lajosról: A sorsfordító kabát) Kossuth-nóta Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (Kossuth Lajos – részlet) Vörösmarty Mihály: Petike Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert... Petőfi és Arany levelezése – részletek Arany János: V. László Arany János: Szondi két apródja Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró. *A dráma és színház tantárgy egyes témaköreinek beépítése: Dramaturgiai alapfogalmak	5*Dráma és színház

	<p>Szerepjátékok megadott dramaturgiai szerkezetekre</p> <p>Színházi műfajok, stílusok</p> <p>A zene, az ének színpadi alkalmazásának lehetőségei dramatikus tevékenységekben, Szöveges, mozgásos, stílusgyakorlatok</p> <p>Dramatikus játékok</p> <p>Megadott témára, címre alkotott állóképek, képsorozatok</p> <p>Egyszerű szituációk megjelenítése különféle eszközrendszerek használatával (pl. némajáték)</p> <p>Műalkotások feldolgozása</p> <p>Különböző művészeti alkotások dramatikus tevékenységekkel történő megközelítése</p>	
Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	1
Összesen:		14

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében - Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	<p>Választható művek:</p> <p>Ady Endre: Ember az embertelenségben</p> <p>Babits Mihály: A második ének (részlet)</p> <p>Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani?</p> <p>Kosztolányi Dezső: Ének a fiatalokról</p> <p>Juhász Gyula: Anna örök</p> <p>Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú</p> <p>Tóth Árpád: Láng</p> <p>Dsida Jenő: Kalendárium szonettekben (részlet)</p> <p>Dsida Jenő: Születésnap köszöntő édesanyámnak</p>	7

	<p>József Attila: Szeretném, ha vadalmafa lennék Áprily Lajos: A rím Radnóti Miklós: Hetedik ecloga</p> <p>Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban</p> <p>Ajánlott, választható művek: Pl. Ady Endre: pl. Az Úr érkezése/Krisztuskereszt az erdőn/ Imádság háború után Adja az Isten, Krisztus-kereszt az erdőn; stb. Pl. Tóth Árpád: pl. Isten oltó kése; Pl. József Attila: Istenem Pl. Dsida Jenő: pl. Templomablak/Nagycsütörtök/ Húsvéti ének Pl. Reményik Sándor: pl. Kegyelem/Csendes csodák/Pilátus Pl. Áprily Lajos: pl. Menedék, Imádság, Haza, Templom, és/vagy Pl. Nemes Nagy Ágnes: Lázár Pl. Sánta Ferenc: Isten a szekéren Pl. Kányádi Sándor: Noé bárkája felé Pl. Szabó Lőrinc: TücsökHzene – Isten Pl. (Túrmezei Erzsébet, Lukátsi Vilma, Füle Lajos verseiből) Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</p>	
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében - Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	<p>Választható művek:</p> <p>Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek) Móricz Zsigmond: Hét krajcár Móricz Zsigmond: A fillentő Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</p>	2
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében - „Vérző	<p>Választható művek:</p> <p>Babits Mihály: Hazám Babits Mihály: Áldás a magyarra</p>	2

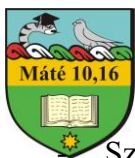
Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban	Juhász Gyula: Trianon Juhász Gyula: Testamentum Karinthy Frigyes: Levél (részlet) Márai Sándor: Napló (részlet)	
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében - Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	Választható művek: Nagy László: Az én szívem Nemes Nagy Ágnes: Félelem Csoóri Sándor: Szomorúság Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	1
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében - Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	Választható művek: Mándy Iván: Tájak, az én tájaim (részlet) Illyés Gyula: Hősökről beszélek (részlet)	1
A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	Választható művek: Pilinszky János: Harbach, 1944 Anna Frank naplója Lakatos Menyhért: Még mindig siratunk Márai Sándor: Mennyből az angyal Tamási Lajos: Piros a vér a pesti utcán Összefoglalás, rendszerezés, témazáró	1
Összesen:		14

4. TANTÁRGYI ISMERTETŐ: 5-6. ÉVFOLYAM

- Az 5–6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékoságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberekké teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

Az 5–6. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Család, otthon, nemzet
- Petőfi Sándor: János vitéz

Szülőföld, táj

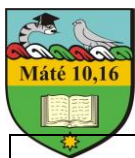
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Választható magyar ifjúsági vagy meseregény
- Hősök az irodalomban
- Arany János: Toldi
- Szeretet, hazaszeretet, szerelem
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Választható világirodalmi ifjúsági regény

- A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra, mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).
- Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseihöz is kapcsolódnak.
- Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon.
- A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete.
- A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a műveket.
- Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni.
- Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.
- A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

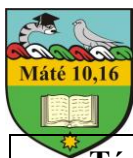
5. TÉMAKÖRÖK, TÖRZSANYAGOK, HELYI TÖBBLET, ÓRAKERET, FEJLESZTENDŐ FELADATOK ÉS ISMERETEK, FOGALMAK ÉVFOLYAMONKÉNT

IRODALOM 5.

Témakör	I. Család, otthon, nemzet – kisepikai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	Órakeret
Törzsanyag	Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok Arany János: Családi kör	18

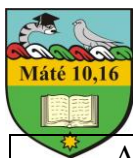

	<p>Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér</p> <p>Fehérlófia</p> <p>Az égig érő fa (magyar népmese)</p> <p>Arany János: Rege a csodaszarvasról</p> <p>Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz</p> <p>Bibliai történetek</p> <p style="padding-left: 40px;">A világ teremtése</p> <p style="padding-left: 40px;">Noé,</p> <p style="padding-left: 40px;">Jézus születése,</p> <p style="padding-left: 40px;">A betlehemi királyok</p>	
Helyi többlet	<p>A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember – Isten kapcsolat, és a teremtés, eredet, hagyomány motívuma</p> <p>Válkasztató művek:</p> <p>Petőfi Sándor: Arany Lacinak</p> <p>Pl. József Attila: Betlehemi királyok</p> <p>Pl. Szabó Lőrinc: Ima a gyermekekért</p> <p>Pl. Arany János: Fiamnak</p> <p>Ágh István: Virágosat álmodtam</p> <p>Tündérszép Ilona és Árgyélus</p> <p>Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül?</p> <p>Bibliai történetek, példázatok pl. Teremtéstörténet, Káin és Ábel, József és testvérei, Jákób és Ézsau, Rúth , Tékozló fiú, Dávid és Góliát, szeretethimnusz 1Kor 13 stb.)</p> <p>További ajánlott művek: Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve – részletek; Móra: Csalóka Péter; Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád; Attila földje (népmese)</p> <p>Összefoglalás, számonkérés.</p>	4
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által – Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása – A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben – Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása 		<p>népmese, mese, mesealak,</p> <p>meseformálás,</p> <p>meseszám, kaland,</p> <p>motívum, monda, rege,</p> <p>mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én,</p> <p>Biblia, példázat</p>

Témakör	II. Petőfi Sándor: János vitéz	Órakeret
Törzsanyag	Petőfi Sándor: János vitéz	14
Helyi többlet	Irodalomelméleti ismeretek gyakorlása, elmélyítése. A mű részleteinek dramatizálása, projektek megvalósítása. Gyakorlás, összefoglalás, témazáró, tehetséggondozás.	4
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none">– A mű szövegének közös órai feldolgozása– A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése– A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció stb.) összehasonlítása– A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok– Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor		verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét, további alakzatok: felsorolás, felkiáltás, kérdés, ismétlés; dialógus, monológ, a jellemzés eszközei, leírás, epizód

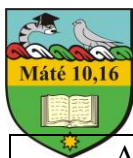
Témakör	III. Szülőföld, táj	Órakeret
Törzsanyag	Petőfi Sándor: Szülőföldemen Petőfi Sándor: Az alföld Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet) Nagy László: Balatonparton Weöres Sándor: Tájkép	8
Helyi többlet	Petőfi Sándor: Távolból Aranyosi Ervin: Gólyabúcsú Wass Albert: Üzenet haza Válogatás a helyi kortárs költők azonos témájú műveiből. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none">– A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása– A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben– A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján– A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése– Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése		hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás, kortárs

<ul style="list-style-type: none">– A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival– Irodalmi atlasz vagy térkép használata– A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal Kisebbségi projekt munkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése	
---	--

Témakör	IV. Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	Órakeret
Törzsanyag	Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10
Helyi többlet	Projekt keretében dolgozzuk fel a kerettanterv által biztosított 10 órában	0
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none">– Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése– A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás– A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése– Egyes szereplők jellemzése– Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban		Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő, regény , ifjúsági regény , karakter , személyiség , közönség

Témakör	V. Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése	Órakeret
Törzsanyag	Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Szabó Magda: Tündér Lala Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogáncs (Egy kiválasztása kötelező.)	4
Helyi többlet	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	4
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none">– Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészek részletes megfigyelése– A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás– A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése– Egyes szereplők jellemzése– Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása		

A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban	
---	--

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

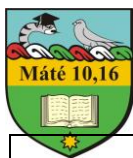
Petőfi Sándor: János vitéz
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)
Arany János: Családi kör (részlet)

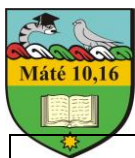
IRODALOM 6.

Témakör	I. Hősök az irodalomban	Órakeret
Törzsanyag	<p>1. Hagyomány és irodalom</p> <ul style="list-style-type: none">- Arany János: Mátyás anyja- Arany János: A walesi bárdok <p>Hősök–mondák:</p> <ul style="list-style-type: none">- Beckó vára <i>vagy</i> Csörsz árka- Szent László legendája <i>vagy</i> Lehel kürtje <p>A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül.</p> <ul style="list-style-type: none">- Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) <i>vagy</i> Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet) (Választható)- Torna vára (Felvidék) <i>vagy</i>- Tordai hasadék (Erdély) <i>vagy</i>- A Lendvai vár (Muravidék) <i>vagy</i>- délvidéki Mátyás-mondák	10

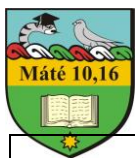
	(A felsoroltak közül az egyik kötelező. Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk mondáit válasszák.) 2. Irodalom és mozgókép Fazekas Mihály: Lúdas Matyi	
Helyi többlet	Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata Választható művek: Lengyel Dénes: Régi magyar mondák (Pl. A csodaszarvas, A fehér ló mondája, Szent István király intelmei, Julianus barát, Mátyás király könyvtára) Pl. Kallós Zoltán: Székely népballadák, Pl. Gabányi János: Magyar várak legendái, Pl. Szombathy Viktor: Száll a rege várról várra- szlovákiai vármondák, Pl. Mátyás király tréfái Próbatételek bibliai történetekben: pl. Pál hajótörése, Dániel a tüzes kemencében, Pál a filippi börtönben, Péter szabadulása a börtönből, Ráháb története stb. A művekhez kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	4
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg - A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása - A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése - A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése - Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése - Irodalmi atlasz vagy térkép használata - Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése 		próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás monda, rege, legenda

Témakör	II. Arany János: Toldi	Órakeret
Törzsanyag	Arany János: Toldi	16
Helyi többlet	Irodalomelméleti ismeretek gyakorlása, elmélyítése. A mű részleteinek dramatizálása, projektek megvalósítása, rendszerezés, összefoglalás, tehetséggondozás, témazáró.	4

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A mű szövegének közös órai feldolgozása – Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése – Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában – Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok) – A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérviszály stb.) megtárgyalása – Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben 	<p>verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás</p> <p>mottó, páros rím, hangsúly, tiszta rím és asszonánc, beszélő, elbeszélő, próbatétel, jellemzési módok</p>

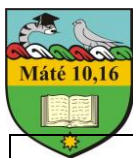
Témakör	III. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	Órakeret
Törzsanyag	<p>Bibliai történetek</p> <p>Mária és József története</p> <p>Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepkör)</p> <p>Kölcsey Ferenc: Himnusz</p> <p>Vörösmarty Mihály: Szózat</p> <p>Petőfi Sándor: Honfidal</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem</p> <p>Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...</p> <p>Radnóti Miklós: Bájoló</p>	11
Helyi többlet	<p><i>Választható művek: Ady Endre: Karácsony</i></p> <p><i>Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony</i></p> <p><i>Juhász Gyula: Karácsony felé</i></p> <p><i>Fekete István: Róráté</i></p> <p><i>Kányádi Sándor: Hattyúdál</i></p> <p><i>Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel</i></p> <p><i>Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet)</i></p> <p><i>Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke</i></p> <p>Irodalom és mozgókép</p> <p><i>Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy</i></p> <p><i>Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)</i></p> <p>Szerelem a népdalokban:</p> <p><i>Tavaszi szél vizet áraszt</i></p> <p><i>A csitári hegyek alatt</i></p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.</p>	3

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none">– Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban– A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása– A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben– A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése– A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival– Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése	líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal

Témakör	IV. Prózai nagyepika – ifjúsági regény - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	Órakeret
Törzsanyag	Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12
Helyi többlet	Projekt keretében dolgozzuk fel a kerettanterv által biztosított 12 órában	0
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none">– Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése– A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás– A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel– A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése– A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban– Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével		történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

Témakör	V. Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	Órakeret
Törzsanyag	Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg	5
Helyi többlet	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	3

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none">– Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése– A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás– A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel– A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése– A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban– Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével	A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Arany János: Toldi
Gárdonyi Géza: Egri csillagok
Választható világirodalmi ifjúsági regény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

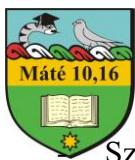
Arany János: A walesi bárdok (részlet)
Arany János: Toldi (részletek)
Kölcsy Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

6. TANTÁRGYI ISMERTETŐ: 7–8. ÉVFOLYAM

- A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.
- A 7–8. évfolyamon a tanulók – életkori sajátosságaik, illetve korábbi tanulmányaik alapján képessé válnak arra, hogy megismerjék az európai és a magyar kultúra nagy korszakait, ezeknek a stílus- és művelődéstörténeti koroknak kiemelkedő alkotásait, és egyre hangsúlyosabbá válik a poétikai-retorikai ismeretek bővítése is.
- A 13–15 éves gyerekek már képesek arra, hogy ne csak fabuláris szinten értelmezzenek egy-egy szöveget, hanem tanári irányítással jelentésteremtésre is vállalkozzanak, és megértsék saját kultúrájuk történelmi adottságait, irodalmi törekvéseit.

A 7-8. évfolyam irodalomtanításának témakörei:

- Korok és portrék,
- Magyar vagy világirodalmi regény,
- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében,
- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében,
- A 20. századi történelem az irodalomunkban,

Szórakoztató irodalom.

- A 8. osztályosokat a tanterv a középiskolai felkészülésben és a pályaválasztásban az eddig tanultak rendszerező ismétlésével segíti.
- Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani.
- Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.
- Az irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.
- Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100 %-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A NAT alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

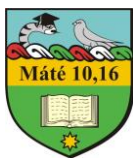
A témakörökben megadott művek a NAT-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

- A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal.
- Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.
- Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival.
- Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése.
- Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is a tanulók.

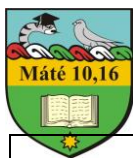
7. TÉMAKÖRÖK, TÖRZSANYAGOK, HELYI TÖBBLET, ÓRAKERET, FEJLESZTENDŐ FELADATOK ÉS ISMERETEK, FOGALMAK ÉVFOLYAMONKÉNT

IRODALOM 7.

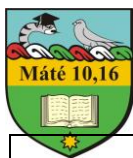
Témakör	I. Korok és portrék: A középkor	Órakeret
Törzsanyag	István király intelmei Imre herceghez (részletek)	3
Helyi többlet	Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Árpád, Szent László)	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none">Irodalmi szövegek olvasása, értelmezéseAz európai kultúra kialakulásának megismerése		középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intelem (parainesis), kódex, iniciálé, miniatűr

Témakör	II. Korok és portrék: Reneszánsz, humanizmus, reformáció	Órakeret
Törzsanyag	Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján) Janus Pannonius: Pannonia dicsérete Balassi Bálint: Egy katonaének Balassi Bálint: Hogy Juliára talál, így köszöne néki Irodalom és színház vagy film kapcsolata A reneszánsz dráma Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy később tárgyalva: Molière: A képzelt beteg	11
Helyi többlet	Választható művek: Mátyás királlyá koronázása; Mesék Mátyás királyról: A kolozsvári bíró Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról Bornemisza Péter: Siralmas énnékem Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról való ének (részletek) Balassi Bálint: Borivóknak való vagy Balassi Bálint: Bocsásd meg Úristen vagy Balassi Bálint: Adj már csendességet Bibliafordítások (Vizsolyi Biblia, Sylvester János Újszövetség fordításának előszava) Könyvnyomtatás jelentősége Zsoltárfordítások (Szenczi Molnár Albert)	2 4*dráma és színház

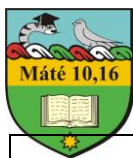
	<p>Összefoglalás, számonkérés.</p> <p>*A dráma és színház tantárgy egyes témaköreinek beépítése:</p> <p>Film - Zefirelli: Rómeó és Júlia</p> <p>Dramaturgiai alapfogalmak</p> <p>Alapfogalmak: szerep, funkció, karakter, viszony, téma, történet, cselekmény, cselekményszál, esemény</p> <p>A dramatikus szituációk alapelemeinek (szereplők, hely, idő, viszonyrendszer, probléma) felismerése és azonosítása</p> <p>Szerepjátékok megadott dramaturgiai szerkezetekre</p> <p>Színházi műfajok, stílusok</p> <p>Alapfogalmak: dialógus, monológ, élő zene, hangeffekt, díszlet, jelmez, fényeffekt</p> <p>Alapvető színpadi műfajok felismerése és megkülönböztetése</p> <p>A zene, az ének színpadi alkalmazásának lehetőségei dramatikus tevékenységekben, és ennek megfigyelése színpadi munkában</p> <p>A színházi műfajok, stílusok értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban</p>	
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none">– A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése– A reneszánsz világnézet értelmezése– A reformáció és az anyanyelvi kultúra összefüggésének felismerése– A reneszánsz irodalom alkotóinak, műfajainak, jellegzetes motívumainak megismerése– A reneszánsz drámaformák elválasztása– Egy adott mű különböző művészeti ágakban és médiumokban megjelenő adaptációjának összehasonlítása		reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia) zsoltár, műfordítás

Témakör	III. Korok és portrék: Irodalmunk a 17-18. században	Órakeret
Törzsanyag	Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak) Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)	4
Helyi többlet	Választható művek: Rákóczi-nóta, Buga Jakab éneke, Zöld erdő harmatát	1

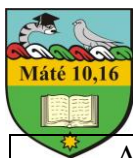

	Lévay József: Mikes Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Rákóczy menekülése a börtönből) Összefoglalás, témazáró.	
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none">– A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése– A nemzeti hagyományunk szempontjából szimbolikus irodalmi szövegeink megismerése– A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerése- A hazaszeretet megjelenése a korszak művészetében		kuruc kor, toborzódal, bujdosóének, siratóének, levél, emlékirat

Témakör	IV. Korok és portrék: Klasszicizmus és romantika	Órakeret
Törzsanyag	Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz Kölcsey Ferenc: Huszt Kölcsey Ferenc: Emléklapra Kölcsey Ferenc: Himnusz Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek) Vörösmarty Mihály: Szózat Vörösmarty Mihály: Ábránd Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem Petőfi Sándor: Nemzeti dal Petőfi Sándor: Szeptember végén Arany János: A fülemile Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus Jókai: A huszti beteglátogatók Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa Mikszáth Kálmán: A néhai bárány Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák	32
Helyi többlet	Választható művek: Petőfi Sándor: Csokonai Áprily Lajos: Séta Debrecenben Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.)	

	<p>Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége (történetek Széchenyi Istvánról: Az Akadémia alapítása; A hídvár)</p> <p>Lengyel Dénes: Kossuth Lajos örökség (történetek Kossuth Lajosról: A sorsfordító kabát)</p> <p>Kossuth-nóta</p> <p>Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (Kossuth Lajos – részlet)</p> <p>Vörösmarty Mihály: Petike</p> <p>Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet</p> <p>Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...</p> <p>Petőfi és Arany levelezése – részletek</p> <p>Arany János: V. László</p> <p>Arany János: Szondi két apródja</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.</p> <p><i>*A dráma és színház tantárgy egyes témaköreinek beépítése:</i></p> <p>Dramaturgiai alapfogalmak</p> <p>Szerepjátékok megadott dramaturgiai szerkezetekre</p> <p>Színházi műfajok, stílusok</p> <p>A zene, az ének színpadi alkalmazásának lehetőségei dramatikus tevékenységekben, Szöveges, mozgásos, stílusgyakorlatok</p> <p>Dramatikus játékok</p> <p>Megadott témára, címre alkotott állóképek, képsorozatok</p> <p>Egyszerű szituációk megjelenítése különféle eszközrendszerek használatával (pl. némajáték)</p> <p>Műalkotások feldolgozása</p> <p>Különböző művészeti alkotások dramatikus tevékenységekkel történő megközelítése</p>	<p>5*dráma és színház</p>
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK	
<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése – A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti és irodalmi programjának megismerése – Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása – Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése 	<p>romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kisepika, anekdota, novella, elbeszélés</p>	

<ul style="list-style-type: none">– Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers)– Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli– Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, himnusz, epigrama, óda)– Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora– A novella és a regény műfaji sajátosságai felismerése– Novellákat és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése <p>A kisepikai és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerése (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz stb.)</p>	
--	--

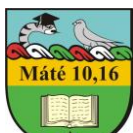
Témakör	V. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	Órakeret
Törzsanyag	Jules Verne: Kétévi vakáció vagy Tonke Dragt: Levél a királynak vagy Mándy Iván: Az enyedi diák vagy Csukás István: Vakáció a halott utcában	4
Helyi többlet	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none">– Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése– A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás– A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások stb.)– Az elbeszélt világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ)		történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány

MEMORITEREK:

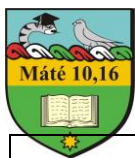
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg

Kölcsey Ferenc: Huszt
Kölcsey Ferenc: Emléklapra
Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
Petőfi Sándor: Nemzeti dal
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem
Petőfi Sándor: Szeptember végén

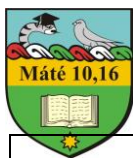
IRODALOM 8.

Témakör	I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én... Ady Endre: Őrizem a szemed Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba Babits Mihály: Ádáz kutyám Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom Juhász Gyula: Milyen volt... Dsida Jenő: Hálaadás József Attila: Rejtelmek József Attila: Kertész leszek József Attila: Születésnapomra Reményik Sándor: Templom és iskola Áprily Lajos: Március Radnóti Miklós: Nem tudhatom	14
Helyi többlet	Választható művek: Ady Endre: Ember az embertelenségben Babits Mihály: A második ének (részlet) Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani? Kosztolányi Dezső: Ének a fiatalokról Juhász Gyula: Anna örök Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú Tóth Árpád: Láng Dsida Jenő: Kalendárium szonettekben (részlet) Dsida Jenő: Születésnap köszöntő édesanyámnak József Attila: Szeretném, ha vadalmazni lennék Áprily Lajos: A rím Radnóti Miklós: Hetedik ecloga Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban Ajánlott, választható művek:	7

	<p>Pl. Ady Endre: pl. Az Úr érkezése/Krisztuskereszt az erdőn/ Imádság háború után Adja az Isten, Krisztus-kereszt az erdőn; stb.</p> <p>Pl. Tóth Árpád: pl. Isten oltó kése;</p> <p>Pl. József Attila: Istenem</p> <p>Pl. Dsida Jenő: pl. Templomablak/Nagycsütörtök/ Húsvéti ének</p> <p>Pl. Reményik Sándor: pl. Kegyelem/Csendes csodák/Pilátus</p> <p>Pl. Áprily Lajos: pl. Menedék, Imádság, Haza, Templom, és/vagy</p> <p>Pl. Nemes Nagy Ágnes: Lázár</p> <p>Pl. Sánta Ferenc: Isten a szekéren</p> <p>Pl. Kányádi Sándor: Noé bárkája felé</p> <p>Pl. Szabó Lőrinc: TücsökHzene – Isten Pl. (Túrmezei Erzsébet, Lukátsi Vilma, Füle Lajos verseiből)</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</p>	
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése – A 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programok bemutatása – Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása – Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése – Alapvető lírapoétikai szakterminusok alkalmazása – Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése – Szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum 		<p>metonímia, szimbólum; anafora</p> <p>keresztyén ünnepek, bibliai személyek</p>

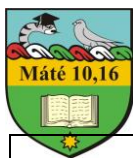
Témakör	II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	<p>Kós Károly: Az országépítő (részlet)</p> <p>Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály</p> <p>Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálig</p> <p>Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)</p> <p>Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)</p> <p>Nyirő József: Uz Bence (részlet)</p>	11

Helyi többlet	Választható művek: Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek) Móricz Zsigmond: Hét krajcár Móricz Zsigmond: A fillentő Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none">– A történetmesélés egyszerűbb formáinak átismétlése– A 20. század elejének epikai sokszínűsége, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella– Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése– A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése– Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz)		kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma

Témakör	III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében „Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban	Órakeret
Törzsanyag	Reményik Sándor: Mi a magyar?	2
Helyi többlet	Választható művek: Babits Mihály: Hazám Babits Mihály: Áldás a magyarra Juhász Gyula: Trianon Juhász Gyula: Testamentum Karinthy Frigyes: Levél (részlet) Márai Sándor: Napló (részlet)	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none">– A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése– A történelmi tragédia megjelenése irodalmi alkotásokban– Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése		békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus

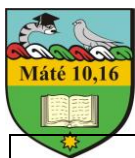
Témakör	IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részletek) Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet	12

	Weöres Sándor: A társ Kányádi Sándor: Két nyárfa Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére Wass Albert: Üzenet haza (részlet)	
Helyi többlet	Választható művek: Nagy László: Az én szívem Nemes Nagy Ágnes: Félelem Csoóri Sándor: Szomorúság Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none">– A lírai nyelvhasználat sajátosságainak átisméltése– Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése– Néhány lírai műfaj jellemzőinek megismerése (lírai önéletrajz, népies dal) Szóképek, alakzatok felismerése		lírai önéletrajz, népies dal

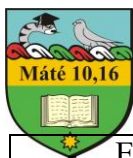
Témakör	V. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet) Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet) Örkény István: Egyperces novellák (részletek)	4
Helyi többlet	Választható: Mándy Iván: Tájak, az én tájaim (részlet) Illyés Gyula: Hősökről beszélek (részlet)	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none">- A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése- A 20. század második felének epikai sokszínűsége, pl.: lírai szociográfia, egypercesek- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése- Az egyperces novella műfaji sajátosságainak felismertetése- Önéletrajzi ihletettség a 20. század második felének epikájában- A groteszk megjelenése a korszak irodalmában		egyperces, groteszk, humor

Témakör	VI. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	Irodalom és színház vagy mozgókép	2

	Egy szabadon választott drámai alkotás	
Helyi többlet		0
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálata – A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása – A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével – A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése – A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése – Drámarészletekből drámaegész kibontása – Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben 		<p>dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus</p>

Témakör	I. A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	Órakeret
Törzsanyag	<p>Irodalom és mozgókép</p> <p>Szabó Magda: Abigél</p> <p>Pilinszky János: Francia fogoly (részlet)</p> <p>Choli Daróczi József: Dal</p> <p>Irodalom és mozgókép</p> <p>George Orwell: Állatfarm</p> <p>Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)</p>	6
Helyi többlet	<p>Választható művek:</p> <p>Pilinszky János: Harbach, 1944</p> <p>Anna Frank naplója</p> <p>Lakatos Menyhért: Még mindig siratunk</p> <p>Márai Sándor: Mennyből az angyal</p> <p>Tamási Lajos: Piros a vér a pesti utcán</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró</p>	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban - Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között. - Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének tudatosítása 		<p>jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom</p>

Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése	
--	--

Témakör	II. Szórakoztató irodalom	Órakeret
Törzsanyag	Irodalom és mozgókép Agatha Christie egy Poirot-novellája	3
Helyi többlet		0
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
– Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében		szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

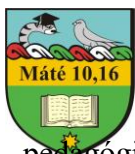
Móricz Zsigmond: Pillangó vagy a Légy jó mindhalálig
William Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy Molière: A képzelte beteg
Szabó Magda: Abigél

MEMORITEREK:

Ady Endre: Őrizem a szemed (részlet)
Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)
József Attila: Születésnapomra (részlet)
József Attila: Mama
Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)
Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

8. JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK AZ 5-8. ÉVFOLYAMON

A pedagógia tudománya nagyon sok és sokféle tanulási és oktatási stratégiát ismer. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-

pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

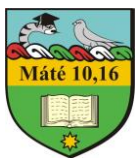
A képzés 2. szakaszának 1–2. évében (5–6. évfolyam) döntően a gamifikáció és a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása javasolt. A tematikus-motivikus tananyagszervezés lehetővé teszi, hogy a tanár-diák párbeszéd mellett kitüntetett szerepet kapjon a tanulócsoporthoz tartozó tagjai között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

A képzés 2. szakaszának 3–4. (7–8. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása javasolt (önálló kutatómunka, beszámoló készítése, előadása, önálló jegyzetelés tanulója, tanulási módszerek tanítása).

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában. A reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projekt munkák, drámajátékok, újságszerkesztés stb.) a gyerekek motiváltságát növeli. A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenség alapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Meseírás, jelképek értelmezése fűrtábrával. Digitális projektek; gondolattérképek; hagyományosan vagy digitális applikációkkal megrajzolt szereplők, szereplőkapcsolatok; előadások stb. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, kooperatív munka, projektmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.